

КОРПОРАТИВТІК БАҚЫЛАУ

Корпоративтік қақтығыстар туындаған жағдайда қатысушылар Компания мен мүдделі тараптардың мүдделерін тиімді қорғауды қамтамасыз ету мақсатында, оларды келіссөздер арқылы шешу жолдарын іздейді.

Корпоративтік жанжалдардың алдын алу және реттеу жөніндегі жұмыстың тиімділігі, ең алдымен, осындай жанжалдарды барынша толық және жедел анықтауды және Компанияның барлық органдарының іс-қимылдарын нақты үйлестіруді көздейді.

Корпоративтік қақтығыстарды Корпоративтік хатшының көмегімен Директорлар кеңесінің төрағасы қарайды. Егер корпоративтік қақтығысқа Директорлар кеңесінің төрағасы тартылса, мұндай жағдайларды Тағайындау және сыйақы комитеті қарайды.

Ішкі аудит

Ішкі аудитті ҚМГ Ішкі аудит қызметі (ІАҚ) жүзеге асырады.

ІАҚ ҚМГ Директорлар кеңесіне бағынады және есеп береді және оған ҚМГ Директорлар кеңесінің Аудит жөніндегі комитеті жетекшілік етеді. ІАҚ өз қызметін жүзеге асыру кезінде Қазақстан Республикасының заңнамасын, ҚМГ Жарғысын, ҚМГ органдарының шешімдерін, ІАҚ жұмысын регламенттейтін ішкі құжаттарды, ҚМГ Ішкі аудит қызметі туралы ережені және ҚМГ ішкі аудитін ұйымдастыру жөніндегі нұсқаулықты басшылыққа алады.

ІАҚ-ның негізгі мақсаты Директорлар кеңесіне тәуекелдерді басқару, ішкі бақылау және корпоративтік басқару процестерін жетілдіруге жүйелі тәсілді енгізу арқылы ҚМГ мен оның ЕТҰ-ларын тиімді басқаруды қамтамасыз етуге арналған тәуелсіз және объективті ақпарат беру болып табылады.

Ішкі аудиттің жылдық жоспары ҚМГ-ның негізгі тәуекелдерін, аудит процесінің барлық кезеңдерін және басшылықтың сұратымдарын ескере отырып әзірленеді және Аудит жөніндегі комитеттің, Директорлар кеңесінің және ҚМГ басшылығының арнайы сұратымдары негізінде түзетіледі.

Қызметін жылдық аудиторлық жоспарға сәйкес жүзеге асыра отырып, ІАҚ мынадай міндеттерді орындайды:

- қолданылатын ішкі бақылау және тәуекелдерді басқару рәсімдерінің сенімділігі мен тиімділігін бағалау;
- ҚМГ мен ЕТҰ-дағы бухгалтерлік есеп жүйесінің дұрыстығын, толықтығын, объективтілігін бағалау және оның негізінде қаржы есептілігін жасау;
- ҚМГ мен ЕТҰ ресурстарын пайдаланудың ұтымдылығын және активтердің сақталуын қамтамасыз етудің қолданылатын әдістерін бағалау;
- Қазақстан Республикасы заңнамасы талаптарының, корпоративтік нормалар мен операциялық, инвестициялық және қаржылық қызмет қағидаларының сақталуын бақылау.

ІАҚ аудиттердің қорытындысы бойынша Компанияның қызметін жетілдіруге бағытталған ұсынымдар береді, ұсынымдарды орындау жөніндегі шаралардың әзірленуі мен іске асырылуына мониторингті және бақылауды жүйелі негізде қамтамасыз етеді.

Аудит жөніндегі комитеттің отырыстарында ішкі аудиттің мынадай мәселелері қаралады:

- ІАҚ жылдық есебі;
- ІАҚ тоқсандық есептері, оның ішінде жүргізілген аудиттердің нәтижелері бойынша елеулі тұжырымдар, сондай-ақ ішкі аудиторлар ұсынымдарының орындалуына мониторинг жүргізу;
- жылдық аудиторлық жоспар және оған толықтырулар;

- ІАҚ мен басшының ҚТК картасының нақты мәндері;
- ІАҚ стратегиялық жоспары;
- ІАҚ бюджеті;
- ІАҚ кадр мәселелері.

Аудит жөніндегі комитет ІАҚ қызметінің нәтижелеріне мониторинг жүргізіп қана қоймай, кәсібилікті дамытуға және оның қызметкерлерінің кадрлық әлеуетін ашуға назар аударады. Осы мәселелер ІАҚ есептеріне енгізіледі және Аудит жөніндегі комитет оларды тоқсан сайынғы негізде қарайды.

ІАҚ қызметкерлерінің кәсібилігі ҚМГ-ның ішкі аудит функциясы тиімділігінің кепілі болып табылады, сондықтан оқыту және біліктілікті арттыру процесінің маңызы жоғары.

Ішкі аудит жүргізу процесінің тиімділігін бағалау

ІАҚ жұмысының сапасын қамтамасыз ету және арттыру бағдарламасының талаптарына сәйкес, әрбір аудиторлық тапсырмадан кейін, аудиттелетін тарап ІАҚ жұмысын бағалай отырып, сауалнаманы толтырады. Осы бағалаулардың нәтижелері шоғырландырылады және ІАҚ-ның тоқсандық және жылдық есептеріне енгізіледі, оны ҚМГ-ның Аудит жөніндегі комитеті мен Директорлар кеңесі қарайды және мақұлдайды.

Халықаралық ішкі аудиттің кәсіптік стандарттарына сәйкес, бес жылда бір рет Ішкі аудит қызметіне тәуелсіз сыртқы бағалау жүргізіледі. ІАҚ қызметінің Халықаралық ішкі аудиттің кәсіби стандарттарына, үздік халықаралық тәжірибелерге, ҚМГ ішкі аудит қызметі туралы ережеге, ҚМГ іскерлік этика кодексіне және ішкі аудит функцияларын реттейтін басқа да қолданылатын сыртқы және ішкі нормативтік актілерге сәйкес келу мәніне 2020 жылы жүргізілген тәуелсіз сыртқы бағалау нәтижелері бойынша, ІАҚ-ның стандарттар талаптарына сәйкестігі 100%-ды құрады.

Осылайша, ҚМГ Ішкі аудит қызметінің жұмысы Халықаралық ішкі аудиттің кәсіби стандарттарының талаптарына толық сәйкес келеді деп танылды.

Комплаенс қызметі

ҚМГ бизнесті жүргізудегі ұқыптылық, адалдық және ашықтық қағида-тарын ұстанады және біздің әріптестеріміз бен серіктестеріміздің оларды сақтауына ерекше назар аударады. Компанияда Іскерлік этика кодексі, Сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясат, Құпия ақпараттандыру саясаты, Мүдделер қақтығысын реттеу саласындағы саясат, Контрагенттердің сенімділігін тексеру саясаты және Инсайдерлік ақпаратқа қол жеткізу құқықтарының аражігін ажырату және инсайдерлердің ақпаратты заңсыз пайдалану мүмкіндігін болдырмау үшін ішкі бақылау қағидалары бекітілді. Ішкі құжаттарды әзірлеуден басқа, ҚМГ сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнаманың жаңа директивалары мен нормативтік актілерін сақтау бойынша уақытылы шараларды енгізеді және жүргізеді. 2021 жылы мәдениетті арттыру және комплаенс-рәсімдер трендтерін түсіну ҚМГ қызметіндегі маңызды бағыттардың бірі болып табылды.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі саясатқа және сыйлықтарды алуға тыйым салу, өзгертілген заңнамаға сәйкес жақын туыстарының бірлескен жұмысы, жедел желі операторын ауыстыру бөлігінде құпия ақпарат беру саясатына түзетулер енгізілді. Сонымен қатар, ҚМГ компаниялар тобы контрагенттерінің сенімділігін тексеру жөніндегі саясат бекітілді. Осыған ұқсас саясат Компанияның 35 ЕТҰ-да бекітілді.

Корпоративтік басқарудың үздік әлемдік тәжірибесін негізге ала отырып, Компания тұрақты негізде қолданыстағы корпоративтік стандарттарды жақсартуға ұмтылады.

Қызметкерлерге Компанияның сыбайлас жемқорлыққа қарсы талаптары, реттеуші ортадағы өзгерістер туралы ("Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы" Қазақстан Республикасының Заңына түзетулер) және Компанияда жедел желінің жұмыс істеуі туралы еске салуды қамтитын ақпараттық таратуды жүзеге асыру арқылы корпоративтік коммуникацияны күшейтуге ерекше назар аударылды. Осылайша, жедел желіге келіп түскен өтініштер саны 76 хабарламаны құрап, 2020 жылғы көрсеткіштермен салыстырғанда, 1,5 есе азайды (118 өтініш). Бұл көрсеткіштің төмендеуі жедел желі операторының ауысуына, кейбір еншілес ұйымдардың ҚМГ құрамынан шығуына байланысты болды. Жедел желі арналары арқылы келіп түсетін релевантты өтініштерді қарау және тергеу жүргізу нәтижелері бойынша түзету іс-шаралары, сондай-ақ қажет болған жағдайда еңбек шартын бұзуды қоса алғанда, тәртіптік жаза қолданылады. Компания тұрақты негізде Жедел желінің мүмкіндіктерін пайдалануға қызметкерлер мен өзге тұлғалардың тартылуына ықпал ететін жедел алдын алу шараларын жүргізеді.

ЕТҰ-мен жүргізілетін жұмысқа қатысты, Компания жергілікті жерлерде функцияларды енгізіп және кәсіпорынның ерекшелігін ескере отырып, комплаенс-бағдарламалар қалыптастыра отырып, кәсіпорындар процестерін корпоративтік мәдениетке біріктіреді. Осылайша, 14 кәсіпорында (ҚМГ, Өзенмұнайгаз, Ембімұнайгаз, Павлодар мұнай-химия зауыты, Атырау мұнай өңдеу зауыты, ҚазТрансОйл, Қазақтеңізкөлікфлоты, ҚМГ-Инжиниринг, ӨзенМұнайСервис, Oil Service Company, KLPE, KPI, Қазақойл Ақтөбе, ҚМГ-Құмкөл) комплаенс тәуекелдеріне бағалау жүргізілді. Тәуекелдерді талдау және бағалау қорытындылары бойынша тәуекелдерді барынша азайту бойынша іс-шаралар қалыптастырылды. Сонымен бірге, бухгалтерлік операцияларды тестілеу; туыстық байланыстарды талдау; "Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы"

Қазақстан Республикасы Заңының және комплаенс саласындағы саясаттың орындалуына мониторинг жүргізілді.

Жергілікті жерлерде комплаенс қызметтерін енгізу бойынша ауқымды жұмыс жүргізілді, кәсіпорындардың ерекшелігін ескере отырып комплаенс-бағдарламалар қалыптастырылды, сондай-ақ ЕТҰ комплаенс-офицерлері үшін "Үлкен төрттік" компанияларының бірі ұйымдастырған комплаенс және алаяқтыққа қарсы іс-қимыл саласында онлайн-тренингтер өткізілді. Қазіргі уақытта ҚМГ компанияларының тобында комплаенс қызметін жүзеге асыратын 41 қызметкер бар. Оқыту халықаралық аудиторлық ұйымның форензик сарапшыларының қатысуымен жүргізілді және оған контрагенттердің сенімділігін тексеру, мүдделер қақтығысын анықтау және басқару, сұхбат жүргізу, Компания қызметкерлерін тексеру, тергеуді жоспарлау және жүргізу, тергеу нәтижелері туралы есеп дайындау сияқты бағыттар кірді.

Мүдделер қақтығысын басқарудың тиімді жүйесін құру, сондай-ақ сақталуы жеке мүдделер мен байланыстардың ықпалымен шешімдер қабылдау тәуекелдерін барынша азайтуға мүмкіндік беретін қызметкерлердің мінез-құлқына қойылатын талаптарды айқындау шеңберінде, 2020 жылдан бастап Компанияда ҚМГ компаниялар тобының барлық қызметкерлері бойынша мүдделер қақтығысын жалпыға бірдей декларациялау жүргізіледі.

Көлеңкелі экономикамен және сыбайлас жемқорлық көріністерімен күресу үшін жеке тұлғалардың кірісі мен мүлкін тиімді бақылау жүйесін құру бойынша мемлекеттің мақсатын қолдай отырып, 2021 жылы жалпыға бірдей салықтық декларациялаудың бірінші кезеңі енгізілді.

«Жедел желіні» насихаттау шеңберінде, «Самұрық-Қазына» АҚ-мен бірлесіп, Маңғыстау облысы әкімдігінің өкілдерімен және Ақтау қаласындағы мердігерлік